

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

Madde 1 – (1) Bu Yönerge, sosyal ve beşeri bilimler alanında bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve etkinliklerde uyulması gereken etik kurallarını ve akademik yayın etiği kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

Madde 2 – (1) Bu yönerge,

- a) Üniversite mensuplarınca yapılan akademik unvanların elde edilmesi aşamasında ve sonrasında yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma ve yayın etiği konularını,
- b) Yüksek lisans veya doktora öğrenciliği sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ile yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını,
- c) Üniversite mensuplarınca yurtiçinde ve yurtdışında her çeşit basın, görsel ve işitsel yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her tür yayınla ilgili yayın etiği sorunlarını kapsar.

Dayanak

Madde 3 – (1) Bu Yönerge 2547 sayılı Kanununun 42 inci ve 65 inci maddeleri ile Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 – (1) Bu Yönergede geçen;

- a) **Üniversite:** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesini,
- b) **Rektör:** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Rektörünü,
- c) **Senato:** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Senatosunu,
- ç) **Birim:** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesine bağlı Enstitü, Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu ve Merkezlerini,
- d) **Mensup:** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi akademik personeli ve öğrencilerini,
- e) **Etik Kurul:** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu,
- f) **Başkan:** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanı'nı,
- g) **Başkan Yardımcısı:** Etik Kurulun başkana yardımcı olmak üzere seçtiği Etik Kurul üyesini,
- h) **Üye:** Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyesini,
- i) **Etik Kurul Sekreteryası:** Etik Kurulun yazışmalarını yürütmekle ve belgelerini saklamakla yükümlü sekreteryayı ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

Madde 5 – (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

- a) İntihal: Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek,
- b) Sahtecilik: Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,
- c) Çarpıtma: Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,
- ç) Tekrar yayım: Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- d) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- e) Haksız yazarlık: Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

(2) Diğer etik ihlal türleri şunlardır:

- a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,
- b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,
- c) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
- ç) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,
- d) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,
- e) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,
- f) Araştırmada çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak,
- g) Araştırmada mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak,
- h) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,
- i) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,
- j) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma Etiği, Yayın Etiği ve Akademik Değerlendirmelere İlişkin Temel İlkeler

Bilimsel Araştırma Etiğine İlişkin Temel İlkeler

Madde 6 – (1) Her çeşit bilimsel araştırmada uyulacak temel ilkeler şunlardır:

- a) Veriler, bilimsel yöntemlerle elde edilir. Bunların değerlendirilmesinde, yorumunda ve kuramsal sonuçların elde edilmesinde bilimsel yöntemlerin dışına çıkılamaz, sonuçlar saptırılamaz, elde edilmemiş sonuçlar araştırma sonuçlarıymış gibi gösterilemez.
- b) İnsan ve toplumla ilgili yapılacak nitel, nicel veya karma araştırmalarında katılımcıların rızası alınır. Ayrıca araştırma, bir kurumda yapılacaksa, katılımcıların bağlı oldukları kurumun izni alınır.
- c) Araştırma ve deneylerin, insan ve hayvan sağlığına, tarihi eser ve kültür varlıklarına ve ekolojik dengeye zarar vermemesi temel ilkedir. Çalışmalara başlanılmadan önce gerekli izinler yetkili birimlerden yazılı olarak alınır. Bu çerçevede uluslararası beyanname hükümleri ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat hükümleri göz önünde bulundurulur.
- ç) Araştırmacılar ve yetkililer, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirmek ve uyarmakla yükümlüdür.
- d) Katılımcılar, kendi vicdanî kanaatlerine göre zararlı sonuçlara ve/veya onaylamadıkları uygulamalara yol açabilecek araştırmalara katılmama hakkına sahiptir.
- e) Yapılacak çalışmalarda, kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgilerin, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanılması, gizliliğine riayet edilmesi ve korunması sağlanır.
- f) Bilimsel araştırma için tahsis edilen imkân ve kaynaklar amacı dışında kullanılamaz.

Yayın Etiğine İlişkin Temel İlkeler

Madde 7 – (1) Her çeşit bilimsel yayında uyulacak temel ilkeler şunlardır:

- a) Bilimsel araştırmanın tasarlanması, planlanması, yürütülmesi ve yayına hazırlanması aşamalarında katkıda bulunmamış kişiler, yazar isimleri arasında gösterilemez.
- b) Bilimsel yayınlarda yararlanılan tüm çalışmalara bilimsel atıf kurallarına uygun olarak kaynak gösterilir.
- c) Henüz sunulmamış veya savunularak sonuçlandırılmamış tezler veya yayınlar, kaynak olarak kullanılamaz.
- ç) Evrensel olarak tanınan bilim kuramları, bilim alanlarının temel bilgileri, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermeler dışında hiçbir çalışmanın tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve asıl kaynak gösterilmeden çeviri veya özgün şekliyle yayımlanamaz.

Akademik Değerlendirmelere İlişkin Temel İlkeler

Madde 8 - (1) Her çeşit akademik değerlendirmede uyulacak temel ilkeler şunlardır:

- a) Akademik hayatın bütün aşamalarında, akademik değerlendirmeler bilimsel liyakat kriterlerine göre yapılır.
- b) Akademik ilerleme ve ödül jürilerinde bilimsel liyakat kriterlerinin dışına çıkılamaz; kişiler kayırılmaz, bilimsel eleştiri sınırlarını aşarak kişilerin kimlik ve kişiliğine yönelik saldırılarda bulunulamaz, haksız menfaat sağlamak, sahtecilik, kopyacılık vb. eylemlerde bulunulamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Akademik Yayın Etiği Kurulunun Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Etik Kurulun oluşumu

Madde 9 – (1) Etik kurul üyeleri, Profesör unvanına sahip olanlar arasından iki yıllık süreyle Rektör tarafından seçilen yedi üyeden oluşur. Yeterli sayıda Profesör unvanına sahip öğretim üyesinin bulunmaması durumunda diğer öğretim üyeleri Etik Kurul Üyesi olarak görevlendirilebilir.

(2) Belirlenen kurul üyeleri hakkında etik ihlalinde olduklarına dair kesinleşmiş bir adli veya idari karar veya tespit bulunmamalıdır.

- (3) Etik kurallarına aykırı eylemi tespit edilen etik kurulu üyesinin görevi, Rektörün bu konudaki kararının kendisine tebliği ile sona erer.
- (4) Görev süresi biten bir üye aynı usulle yeniden seçilebilir. İzinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan veya en az altı ay süreyle izinli olan üyenin, üyeliği kendiliğinden sona erer. Herhangi bir nedenle boşalan üyelik için, aynı usulle yeni üye seçilir.
- (5) Akademik Yayın Etiği Kurulu başkanı Rektör tarafından atanır.
- (6) Etik Kurul Başkanı kurul üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçebilir. Başkanın görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcılığı görevi de sona erer.
- (7) Yayın etiği kurulunun sekreteryası görevi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Hukuk Müşavirliği tarafından yürütülür.

Etik Kurulun görevleri

Madde 10- (1) Akademik yayın etiği kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Etik ihlal iddialarını incelemek; inceleme kapsamında Rektörlük aracılığıyla gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü almak, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapmak, bilgi istemek ve inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri yapmak,
- b) İnceleme sonucunda alınan kararları Rektöre sunmak,
- c) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere Rektöre önerilerde bulunmak.

Etik kurulun toplantı usul ve esasları

Madde 11 – (1) Akademik yayın etiği kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve karar alır. Başkanın katılmadığı toplantılarda başkan yardımcısı, yayın etiği kurulu toplantılarına başkanlık eder.

(2) Akademik yayın etiği kurulu çalışmaları bizzat üyeleri tarafından yürütülür. Ancak gerektiğinde alanında uzman bilirkişilerden görüş de alabilir.

(3) Aşağıdaki kişiler etik soruşturmalarda bilirkişi ve uzman olarak görevlendirilemez:

- a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
- b) İlgilinin kendi üniversitesinde görev yapan öğretim üyeleri,
- c) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan veya sıhrî hısımları,
- ç) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.

(4) İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca etik ihlal iddiasının hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir. Birden fazla bilirkişi atanması halinde her bilirkişi ayrı rapor tanzim eder.

(5) Bilirkişiler dosya kendilerine ulaştığı andan itibaren en geç bir ay içerisinde konuya ilişkin raporunu kendisine gönderilen örneğe uygun olarak hazırlayıp gönderirler. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok bir ay uzatılabilir.

(6) Akademik yayın etiği kurulu üyeleri kendileriyle, kendilerinin daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ve etik ihlalde bulunduğunu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik ihlali iddialarının görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

Etik kurula başvuru ve kurulun çalışma esasları

Madde 12 – (1) Etik Kurula başvurular, sadece elektronik ortamda EBYS üzerinden gizli ibaresi ile yapılır. Başvuru yapılırken Etik Kurulun web sitesinde ilan edilen başvuru belgelerinin eksiksiz şekilde tamamlanması gerekir.

(2) Etik Kurul başvuruları Türkçe kabul edilir, yabancı dilde yapılan başvurunun ekinde Türkçe tercümesinin verilmesi gerekir.

- (3) Etik Kurul toplantılarında alınacak kararlar, etik kurulunda tartışmaya açıldıktan sonra değerlendirilir, oylanır ve kurul üyelerince imzalanır. Etik Kurul kararları, ilgili araştırmacılara EBYS üzerinden bildirilir.
- (4) Üniversite rektörlüğüne intikal ettirilen veya bireysel Őikâyetlere dayalı olarak Rektörlüğe ulaştırılan sosyal ve beşeri bilimlerin alanı dâhilinde etik ihlal iddiaları da, inceleme yapılmak üzere Etik Kurula iletilir.
- (5) Yükseköğretim kurumuna gönderilen ve etik ihlal iddiası içeren Őikâyet ve ihbar dilekçelerinde, kişilerin doçentlik başvuru sürecinin devam ettiğinin de belirtilmesi halinde hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişinin devam eden bir doçentlik başvurusunun bulunup bulunmadığı hususu yükseköğretim kurumu tarafından derhal Üniversitelerarası Kurul Başkanlığından sorulur. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığınca devam eden doçentlik başvurusunun bulunduğunun bildirilmesi halinde iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına gönderilir.
- (6) Etik ihlali iddiası sebebiyle hakkında inceleme başlatılan kişilerden iddialara ilişkin olarak gerekli bilgi ve belgelerle birlikte yazılı savunmaları istenir. İlgili kişiler, savunma talep yazısının kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş gün içerisinde savunmalarını vermedikleri takdirde, bu durumun savunma istem yazısında belirtilmesi koşuluyla kurul, diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verebilir. Hakkında inceleme başlatılanlar, yazılı savunmalarını sunmak üzere iddiaları içeren evrakların bir örneğinin kendilerine verilmesini talep etmeleri halinde, incelemeyi yürüten kurumumuz tarafından savunma istenmesi yönünde bir karar alınmaksızın da doğrudan yazılı savunmalarını sunabilirler. Ancak bu halde bu kişilerden yeniden yazılı savunma istenmeden de incelemeye devam edilebilmesi için, iddiaları içeren evrakların teslimine ilişkin tutanakta, teslim tarihinden itibaren on beş gün içerisinde savunmasını vermedikleri takdirde diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verileceğinin açıkça belirtilmesi Şarttır. Gerekli görülen hallerde savunma sözlü olarak da alınabilir.
- (7) İnceleme dosyaları ile ilgili Etik Kurul toplantılarında alınacak kararlar, etik kurulunda tartışmaya açıldıktan sonra değerlendirilir, gerekirse oylanır ve kurul üyelerince imzalanır. Karara muhalif kalan üye karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır.
- (8) Etik kurulunda alınan nihai kararlar inceleme raporu niteliğinde olup, bu kararlar Rektöre sunulur.
- (9) Kurul üyeleri, uzman ve bilirkişiler yaptıkları incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri açıklayamazlar.
- (10) Etik kurulunun inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla her türlü yazışmalar Rektörlük aracılığıyla yapılır.
- (11) Etik ihlali iddiasında bulunan kişi ve kuruluşlar, başvuruları ile ilgili olarak alınan kararlar hakkında Rektörlük tarafından ilgili birim ve kurumlarla birlikte bilgilendirilir.
- (12) Başka kuruluşlarca yapılmış ya da yapılmakta olan inceleme ve soruştırmalar, bu düzenleme kapsamında yapılacak etik ihlali incelemelerine engel oluşturmaz.
- (13) Üniversite dışından başka kişi, kurum ve kuruluşlarca talep edilen Etik Kurul incelemeleri, Rektörlükçe belirlenen ücretin ödenmesi Őartıyla Kurulca gerçekteştirilir.

BEŐİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İnceleme sonucunda yapılacak işlemler

Madde 13 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli disiplin işlemleri ile diğer idari, hukuki ve cezai işlemler Rektörlük tarafından yapılır.

(2) Etiğe aykırı eyleme konu olan eserle daha önce akademik unvan elde edilmiş ise kişi hakkında yapılan işlemler sonucunda alınan etik ihlal kararı sebebiyle bu unvanın geri alınıp alınmayacağı hususu da ilgili Rektörlük tarafından değerlendirilir.

(3) Etiğe aykırı eylemlerin gerçekleşmesi halinde asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi ilgililerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

(4) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı bir eylemin tespit edilmesi halinde Rektörlük tarafından ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumuna da bilgi verilir.

(5) Etik ihlal kararları en geç bir ay içerisinde Rektöre bildirilir.

Gizlilik

Madde 14 – (1) Etik kurul kararları, genel düzenlemeler dışında gizlidir, etik kurulun tespitleri hakkında bu yönergede belirtilen kişi ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

Yeniden inceleme

Madde 15 – (1) Etik kurul daha önce incelenen ve esası hakkında bir karar verilen eserlere ilişkin aynı iddialarla yapılan başvurularda yeniden bir inceleme yapmaz. Bu halde eserlerin ve eserlere ilişkin iddiaların tamamen aynı olduğunun akademik yayın etiği kurulunca tespit edilmesi şarttır.

Etik ihlallerine ilişkin kayıtlar

Madde 16 – (1) Yukarıda sayılan etik ihlal türlerinden birini gerçekleştirdiğine karar verilen kişilere ilişkin karar ve belgeler Rektörlük tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

(2) Doçentlik sınavına başvuruda bulunan adaylar dışında kalan kişiler hakkındaki bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikayet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi gerçekleştirdiği sırada bağlı bulunduğu Rektörlük tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Yürürlük

Madde 17 – (1) Bu Yönerge, Senato tarafından kabulü tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18 – (1) Bu Yönerge hükümlerini Rektör yürütür.